

**Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen
elintarvikelain
valvontasuunnitelma vuosille 2021-2024**
Päivitys vuodelle 2021

Hirvensalmi-Kangasniemi-Mikkeli-
Mäntyharju-Pertunmaa

Mikkelin seudun ympäristöpalvelut
Ympäristöterveydenhuolto

SISÄLTÖ

1	Johdanto	1
2	Kunnan elintarvikevalvontaviranomaisen tehtävät	1
3	Elintarvikevalvonnan henkilöstövoimavarat	2
4	Valvonnan kohteet, riskinarviointi ja tarkastusmäärät sekä painopistealueet	4
4.1	Valvontakohteet.....	4
4.2	Valvontakohteiden riskiluokitus ja tarkastustiheys	5
4.3	Elintarvikevalvonnan valtakunnalliset ja ympäristöpalvelujen omat painopistealueet.....	6
5	Tarkastusten määrittely, sisältö ja keskimäärin tarkastukseen käytettävä aika	8
6	Valvontanäytteet ja –projektit sekä laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu	10
7	Varautuminen elintarvikkeista aiheutuviin terveysvaaratilanteisiin	11
7.1	Varautuminen ruokamyrkytysepidemioiden selvittämiseen	11
7.2	Varautuminen muihin elintarvikkeista aiheutuviin vaaratilanteisiin	12
8	Suunnitelman toteutumisen seuranta	13

1 Johdanto

Tämä suunnitelma on Mikkelin seudun ympäristöpalveluiden elintarvikelain mukainen valvontasuunnitelma vuosille 2021-2024. Suunnitelmassa on kuvattuna kaikki ympäristöpalvelujen suorittama elintarvikevalvonta. Elintarvikevalvonta toteutetaan voimassa olevien kansallisten sekä EY-säädösten mukaisesti. Valvonnan tulee olla laadukasta, riskiperusteista ja terveyshaittoja ehkäisevää.

Elintarvikelain (549/2016) 48 § mukaan, kunnan on laadittava ja hyväksyttävä säännöllistä valvontaa koskeva valvontasuunnitelma. Valvontasuunnitelmassa on otettava huomioon Ruokaviraston laatiman valtakunnallisen valvontaohjelman (ElintL 47 §) sisältöä. Valvontasuunnitelma on tarkistettava tarvittaessa.

Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen elintarvikevalvontasuunnitelmassa on otettu huomioon Ruokaviraston luonnosvaiheessa oleva elintarvikeketjun monivuotinen kansallinen valvontasuunnitelma 2021-2024 (VASU). Suunnitelmakauden valtakunnallisia kehittämisteemoja ovat tiedolla johtaminen ja digitalisaatio, petoksellisen toiminnan torjunta viranomaisyhteistyönä sekä valmius ja kriisinhallinta. Valtakunnallisina painopisteinä ovat valvontatulokset ohjaamaan valvontaa, valvojan työkalupakki sekä kohteet valvonnan piiriin. Edellisten lisäksi painopisteitä ovat elintarvikeketjun rikollisuuden torjunnan kehittäminen, petosten valvonnan ja torjunnan valmiuden kehittäminen luonnonmukaisessa tuotannossa 2020-2022 ja pandemiavalmiuden kehittäminen - koronapandemian opit elintarvikevalvonnassa ja eläinlääkintähuollossa.

Tähän elintarvikevalvontasuunnitelmaan on sisällytetty ilmoitettujen sekä hyväksytyjen elintarvikehuoneistojen säännöllinen valvonta.

2 Kunnan elintarvikevalvontaviranomaisen tehtävät

Kunnan on huolehdittava alueellaan elintarvikevalvonnasta siten kuin elintarvikelaissa (23/2006) säädetään. Kunnan elintarvikevalvontaa hoitaa kunnan määräämä lautakunta, joka on Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen valvonta-alueella Mikkelin seudun ympäristölautakunta. Toimivaltaa on siirretty viranhaltijoille.

Kunnan elintarvikevalvontaviranomainen vastaa elintarvikelain mukaisista tehtävistä. Näitä ovat muun muassa elintarvikehuoneistojen ilmoitusten ja hakemusten käsittely sekä ilmoitettujen ja hyväksytyjen elintarvikehuoneistojen ja alkutuotantopaikkojen suunnitelmallinen valvonta.

Näiden lisäksi tehtäviin kuuluvat elintarvikealan toimijoiden ja kuntalaisten neuvonta, erilaiset näytteenotot ja ruokamyrkytysten selvittäminen.

Mikkelin seudun ympäristöpalveluissa käsitellään vuosittain noin 50 uutta elintarvikehuoneistoa tai toimijan vaihdosta koskevaa ilmoitusta. Käsitte-lyksi katsotaan ilmoituksen vastaanottaminen ja ilmoitettujen tietojen siir-täminen viranomaisen valvontatietokantaan sekä todistuksen lähettämi-nen toimijalle. Elintarvikehuoneistoon tehdään suunnitelmallinen tarkas-tus kohteen riskinarviointiin perustuvassa aikataulussa.

Hyväksymismenettelyn piirissä ovat eläimistä saatavia elintarvikkeita en-nen vähittäismyyntiä käsittelevät laitokset, joihin liittyviä hakemuksia kä-sitellään vuosittain alle viisi kappaletta. Elintarvikelain mukaan liikkuvan elintarvikehuoneiston, eli esimerkiksi tapahtumaan osallistuvan ruoka-myyjän, on tiedotettava toiminnastaan neljä arkipäivää ennen myyntita-pahtumaa. Liikkuviin elintarvikehuoneistoihin liittyviä elintarvikelain mu-kaisia tiedottamisia käsitellään vuosittain noin 40 kappaletta.

Elintarvikkeisiin liittyviä yhteydenottoja käsitellään vuosittain joitakin kym-meniä. Suurin osa yhteydenotoista koskee ruokamyrkytyspäilyjä. Muita yhteydenottoja aiheuttavat esimerkiksi elintarvikkeen laatuun tai elintarvi-kehuoneiston hygieniaan liittyvät palautteet.

Elintarvikevalvontaan liittyvää puhelinneuvontaa annetaan viranhaltijoi-den henkilökohtaisten puhelinliittymien kautta, eikä puhelinneuvonnassa ole päivystävää terveystarkastajaa. Mikkelin seudun ympäristöpalvelui-den kotisivuilla on kerrottu kukin terveystarkastajan vastuualueet, mikä nopeuttaa kyselyiden kohdistumista oikealle viranhaltijalle. Sähköposti-neuvontaa annetaan yhteisen sähköpostin (ymparistopalvelut@mikkeli.fi sekä terveystarkastajat@mikkeli.fi) kautta sekä viranhaltijoiden omien sähköpostien kautta.

Elintarvikevalvonnan suunnitelmalliset tarkastukset ovat valtakunnallisen Oivajärjestelmän mukaisia tarkastuksia. Tarkastustulokset ovat julkisia. Oivajärjestelmässä elintarvikehuoneiston tarkastustulos arvioidaan as-teikolla A (oivallinen), B (hyvä), C (korjattavaa), D (huono). C- ja D-arvi-osta seuraa aina uusintatarkastus, jossa havaittujen epäkohtien korjaa-minen varmistetaan.

3 Elintarvikevalvonnan henkilöstövoimavarat

Elintarvikevalvontaan arvioidaan käytettävän henkilöresursseja vuonna 2021 noin kolme henkilötyövuotta. Tämä koostuu terveystarkastajien sekä terveystarkastuksen johtajan työpanoksesta. Mikkelin seudun

ympäristöpalvelujen elintarvikevalvonnan resurssit vähenevät vuonna 2021 eläköitymisen takia 0,5 henkilötyövuodella.

Kaupungineläinlääkärit vastaavat eläinperäisten elintarvikkeiden alkutuotantovalvonnasta. Kaupungineläinlääkäripraktikot vastaavat eläintautiasioista. Valvontaeläinlääkärit vastaavat alkutuotannon tarkastuksista maidontuotantotiloilla sekä eläinsuojeluvalvonnasta. Lisäksi Kangasniemen praktikkoeläinlääkäri vastaa lihantarkastuksesta ja terveysvalvonnan johtaja laitostenvalvonnasta Kangasniemen alueella sijaitsevassa pienteurastamossa. Lisäksi toimistos sihteeri hoitaa elintarvikevalvontaan liittyviä toimistotehtäviä mm. valvontatyön laskutusta.

Resurssi	Käytössä oleva resurssi/ htv	Valvonta
Terveystarkastajat	2,8	Suunnitelmallinen valvonta ilmoitetuissa ja hyväksytyissä elintarvikehuoneistoissa sekä kaikki muut ennalta suunnitellut elintarvikelain mukaiset tehtävät.
Määräaikainen terveystarkastajan sijainen	0,3	Suunnitelmallinen valvonta ilmoitetuissa elintarvikehuoneistoissa
Terveysvalvonnan johtaja	0,3	laitostenvalvonta, valmiuseläinlääkäri, elintarvikevalvonnan johto
Kaupungineläinlääkäripraktikot	0,5	Eläinperäisten elintarvikkeiden alkutuotantovalvonta ja eläintautiasia sekä lihantarkastus
Valvontaeläinlääkärit	2	Alkutuotannon valvonta (maidontuotantotilat) sekä eläinsuojeluvalvonta
Toimistos sihteeri	0,25	Laskutus

Taulukko 1. Henkilöresurssit elintarvikevalvonnassa

Suunnitelmalliseen valvontaan voidaan käyttää korkeintaan puolet koko elintarvikevalvontaan käytettävissä olevasta henkilöresurssista, koska muut elintarvikevalvonnan tehtävät mm. ilmoitusten ja hakemusten käsittely, toimijoiden ja kuntalaisten neuvonta, asiakasvalitukset ja keskusvirastojen toimeksiannot ja raportoinnit sekä laskutus vievät merkittävän osan elintarvikevalvontaan käytettävissä olevasta ajasta.

Valvontasuunnitelmaan sisältyvän suunnitelmallisen valvonnan lisäksi on toiminnassa varauduttava mm. uusien elintarvikehuoneistoilmoitusten käsittelyyn, suunnitteluun ja raportointiin, akuuttiin valvontaan ja valitusten käsittelyyn, keskus- ja aluehallinnon projekteihin ja muihin toimeksiantoihin sekä asiantuntijatehtäviin ja ohjaukseen ja neuvontaan.

Mikkelin Seudun Ympäristöpalvelut on varautunut elintarvikevalvonnan koulutustilaisuuksiin talousarvion puitteissa. Ensisijaisesti

koulutustilaisuudet tulevat olemaan Itä-Suomen aluehallintoviraston sekä Ruokaviraston järjestämiä koulutuksia.

Eläinlääkärit osallistuvat alkutuotannon valvontaan liittyvään koulutukseen. Ajankohtaisia asioita ja säädösmuutoksia alkutuotannon alalta käsitellään vuosittaisissa Itä- Suomen aluehallintoviraston järjestämissä virkaeläinlääkäreiden työkokouksissa.

Elintarvikehuoneistojen valvontatarve on määritetty kohdekohtaisesti Ruokaviraston ohjeen 10503/4 (Elintarvikehuoneiston ja kontaktimateriaalitoiminnan riskiluokitus ja elintarvikelainsäädännön valvontatarpeen määrittäminen) mukaisesti.

Elintarvikevalvonnan kohteiden luokittelu on muuttunut VATI-järjestelmän käyttöönoton yhteydessä. Aiemmin on esitetty valvonnan kokonaistarve kohteiden lukumääränä. VATI-järjestelmässä valvonnan kokonaistarve esitetään toimintoina. Valvontakohteilla voi olla erilaisia toimintoja, joita valvotaan eri tiheydellä. Vaikka tiheys olisi eri, voidaan samalla tarkastuksella tarkastaa useita toimintoja esim. myyntiä ja varastointia. Mikkelin seudun Ympäristöpalvelut tekee valvontasuunnitelman vielä vuodelle 2021 valvontakohteiden kokonaismäärän mukaan. Muutos toimintojen kautta laskien toteutetaan vasta vuoden 2022 suunnitelmaan. Uusi luokittelu tulee muuttamaan tilastointia merkittävästi kasvattaen valvottavien asioiden määrää.

Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen valvonta-alueella on kohdekohtaisesti laskien noin 690 elintarvikevalvonnan kohdetta. Edellä mainitun riskiluokitusohjeen mukaan, on vuodelle 2021 tarkastustarve noin 570 kohteeseen (taulukko 1.). Valvontatarpeen määrään lisätään epäkohtien korjaamiseksi tehtävät uusintatarkastukset ja muut suunnitelman ulkopuoliset tarkastukset. Aiempien vuosien kokemuksen mukaan, on todettu, että suunnitelman toteutuma on hyväksyttävällä tasolla, kun se on 70 % Ruokaviraston ohjeesta.

Edellä mainittujen lisäksi elintarvikevalvonnan valvontakohteita ovat alkutuotantopaikat, jotka ovat eläinlääkäreiden valvonnassa.

4 Valvonnan kohteet, riskinarviointi ja tarkastusmäärät sekä painopistealueet

4.1 Valvontakohteet

Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen toimialueena on Hirvensalmi,

Kangasniemi, Mikkelin kaupunki, Mäntyharju ja Pertunmaa.

Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen alueella on elintarvikevalvonnan valvontakohteita yhteensä noin 690 kappaletta, jotka on jaoteltu ilmoitettuihin elintarvikehuoneistoihin (noin 680 kpl) sekä hyväksyntää vaativiin toimipaikkoihin (12 kpl). Maidontuotantotiloja on noin 200, muiden alkutuotannon kohteiden selvitys on vielä kesken. Valvontakohteiden lukumäärä kohdetyypeittäin on esitetty taulukossa 1.

Mikkelin seudun ympäristöpalvelut on ottanut ympäristöterveydenhuollon yhteisen valvontatietojärjestelmän VATIn käyttöön alkuvuodesta 2019. Valvontakohteet sekä kaikki niihin kohdistuvat toimenpiteet kirjataan VATI-järjestelmään.

Kaikki valvontakohteita koskevat asiakirjat, mm. hyväksymispäätökset, toiminnan aloitusilmoitukset ja todistukset sekä tarkastuspöytäkirjat, arkistoidaan Vati-järjestelmän lisäksi tällä hetkellä sähköisesti Mikkelin kaupungin asianhallintaohjelmaan Case M:n voimassa oleva arkistonmuodostussuunnitelman mukaisesti.

Uudet yritykset tulevat elintarvikevalvonnan tietoon pääosin yrittäjien ottaessa yhteyttä. Tietoja saadaan myös rakennusvalvontaviranomaisilta, poliisilta ja alkoholilupaviranomaisilta. Uusien yritysten ilmestymistä tarkkaillaan myös aktiivisesti lehti-ilmoituksia seuraamalla.

4.2 Valvontakohteiden riskiluokitus ja tarkastustiheys

Kohteiden riskiluokitus ja valvontatarpeen määrittäminen on tehty Ruokaviraston ohjeen 10503/4 Elintarvikehuoneiston ja kontaktimateriaalitoiminnan riskiluokitus ja elintarvikelainsäädännön valvontatarpeen määrittäminen mukaisesti. Riskinarvioinnin ja tarkastusten seurannan apuna käytetään omaa kohdekohtaista Excel-tilukointia. Riskiluokitus tarkastetaan toimijan kanssa valvontakäynneillä ja päivitetään tarpeen vaatiessa.

Kohteet on jaettu ohjeen mukaisesti riskiluokkiin. Riskiluokista 0 on kaikkein vähäriskisin ja 10 korkeariskisin. Riskiluokkaan vaikuttaa kohteen koko, eli esimerkiksi valmistettu elintarvikkeen määrä/ kg. Määrän lisäksi riskiluokkaan vaikuttaa harjoitettava toiminta, jossa helposti pilaantuvien elintarvikkeiden käsittely lisää riskiä. Riskiluokka määrittelee toiminnan tarkastustiheyden, joka voi vaihdella 0-12 tarkastusta vuodessa. Kohdekohtaiseen riskiluokitukseen perustuva tarkastussuunnitelma on taulukossa 1.

4.3 Elintarvikevalvonnan valtakunnalliset ja ympäristöpalvelujen omat painopistealueet

Valtakunnalliset painopisteet

Elintarvikeketjun viranomaisten tulee ottaa omia valvontasuunnitelmiaan laatiessaan huomioon valvonnan yleiset periaatteet ja tavoitteet sekä erityisesti asetetut kehittämiskohteet ja painopisteet.

Suunnitelmakauden valtakunnallisia kehittämisteemoja ovat tiedolla johtaminen ja digitalisaatio, petoksellisen toiminnan torjunta viranomaisyhteistyönä sekä valmius ja kriisinhallinta.

Valtakunnallisina painopisteinä vuodelle 2021 ovat:

- valvontatulokset ohjaamaan valvontaa,
- Ruokaviraston kokoama valvojan työkalupakki,
- kohteet valvonnan piiriin,
- elintarvikeketjun rikollisuuden torjunnan kehittäminen,
- petosten valvonnan ja torjunnan valmiuden kehittäminen luonnonmukaisessa tuotannossa 2020-2022 ja
- pandemiavalmiuden kehittäminen - koronapandemian opit elintarvikevalvonnassa ja eläinlääkintähuollossa.

Valvontatulokset ohjaavat valvontaa- painopisteessä kunnat toteuttavat painotettua valvontaa Oiva-tarkastuksella alla olevien teemojen mukaisesti:

1. Kunnossapito (Oiva-rivit 2.2. ja 2.3)
2. Puhtaanapito (Oiva-rivit 3.1 ja 3.2)
3. Markkinointi (Oiva-rivi 13.3)

Näiden lisäksi jatketaan valtakunnallista suolan ja ravintoarvomerkintöjen valvontaprojektia ja tarkastetaan elintarvikkeista annettavia tietoja (Oiva-rivit 13.1 ja 13.2).

Kohteet valvonnan piiriin -painopisteessä tehdään aktiivista työtä kohteiden ja kohdetoimintojen saattamisessa ajan tasalle Vati-järjestelmässä. 0-riskiluokkaan kuuluvissa vähäriskisissä kohteissa (mm. pubit ja kuntosalit) tehdään ensimmäinen tarkastus ohjeen mukaisesti.

Tämän jälkeen niitä tarkastetaan vain asiakasvalitustilanteessa. Jos epäkohtia ilmenee jatkuvasti, kohde siirretään säännöllisen valvonnan piiriin. Hyväntekeväisyysjärjestöjen ruoka-aputoimintaan tehdään suunnitelmallinen aloitustarkastus, jos niissä käsitellään helposti pilaantuvia elintarvikkeita.

Ympäristöpalvelujen oman toiminnan painopisteet

Oman toiminnan päätavoite on sama kuin valtakunnallisestikin, **valvontakohteiden tietojen oikeellisuus Vati-järjestelmässä**. Tämä helpottaa työn suunnittelua, tarkastusmäärien reaaliaikaista seurantaa ja myös raportointia. Vuonna 2021 pyritään siirtämään kohteiden/tarkastuskäyntien/tarkastettujen rivien tiedot omista Excel-taulukoista VATiin, jotta nykyisestä kahden järjestelmän rinnakkaiskäytöstä voidaan luopua.

Riskiperusteisen valvontasuunnitelman toteutuminen pyritään toteuttamaan mahdollisimman hyvin käytössä olevilla resursseilla. Yleisenä tavoitteena on ollut, että vuosittain laadittu suunnitelma, toteutuu 70% tavoitteesta. Ruokaviraston riskinarviointiohjeen mukaisesti laskettuna, on suunnitelmallisia tarkastuksia tehtävä noin 570 kappaletta vuonna 2021. Aiempina vuosina tarkastustarve on ollut keskimäärin noin 400 tarkastusta vuodessa.

Vuoden 2019 resurssivajeen sekä laajan VATI-tietojärjestelmämuutoksen takia ja vuoden 2020 koronarajoitusten vuoksi, on valvonnan tarve vuodelle 2021 huomattavasti suurempi kuin normaalisti.

Vuodelle 2021 varatuilla resursseilla, on 70 % toteutuma haastavaa toteuttaa. Jos paikallista riskinarviointia tehdään tarkastusten vähentämiseksi, jätetään vähäriskisimpien valvontakohteiden tarkastuksia vähemmälle.

Havaittujen epäkohtien korjaaminen varmistetaan Oiva-tarkastuksilla. Jos tarkastuksella on annettu korjattavaa arvosana (C), tehdään uusintatarkastus sovittun määräajan puitteissa. Jos uusintatarkastuksella epäkohtia ei ole korjattu, ryhdytään pääsääntöisesti pakkokeinoihin ja annetaan huono (D). Arviointien yhtenäistämistä jatketaan elintarviketiimin sisällä esim. käymällä ohjeita tai tilanteita yhdessä läpi.

Ilmoitettuja ja hyväksytyjä elintarvikehuoneistoja informoidaan **Ruokaviraston näytteenotto-ohjeistuksesta**. Omavalvontanäytteenoton ohjausta ja toteutuman seurantaa tehdään edelleen eri toimintatyypeissä asteittain.

Uusi elintarvikelaki on mahdollisesti tulossa keväällä 2021 voimaan. Vauraudutaan elintarvikelain muutoksiin ja osallistutaan aktiivisesti asiaa koskeviin koulutuksiin.

Pyritään kehittämään yhteistyötä eri viranomaisten välillä toimialueen kunnissa. Yhteistyön tiivistäminen nopeuttaa ja selkeyttää esim. elintarvikelain mukaisten lausuntojen antamista rakennusvalvonnalle Lupapisteen kautta.

5 Tarkastusten määrittely, sisältö ja keskimäärin tarkastukseen käytettävä aika

Valvonta-asetuksessa (EY) 625/2017 määritellään tarkastuksen raamit yleisellä tasolla. Valvonta-asetuksen mukaan elintarvikevalvonnan tarkastukset tehdään pääsääntöisesti ilman ennakoilmoitusta.

Tarkastuskäynnin laajuus riippuu kohdetyypistä sekä siitä, onko kyseessä aloitustarkastus vai muu suunnitelmallinen tarkastus. Aloitustarkastuksella kohteen tilojen soveltuvuuteen toimintaan sekä omavalvonnan sisältöön perehdytään tarkemmin. Näytteenottokäyntiä kohteessa ei katsota tarkastukseksi.

Ruokaviraston ohjeen 10503/4 mukaisesti tarkastusaikaan sisältyy tarkastuksen etukäteissuunnittelu, paikan päällä tapahtuva suunnitelman mukainen tarkastus sekä tarkastusraportin kirjoittaminen. Näiden lisäksi tarkastusaikaan voi sisältyä yleistä neuvontaa ja ohjausta sekä muuttuneisiin ohjeisiin tai säädöksiin liittyvää tiedottamista ja neuvontaa. Tarkastusaikaan ei sisälly esim. tarkastusmatkoihin käytettyä aikaa tai tarkastajan perehtymistä lainsäädäntöön.

Tarkastuksia voidaan tehdä sekä ennalta ilmoittaen että ennalta ilmoittamatta. Tarkastus tehdään yleensä silloin kun kohteessa on toimintaa, jotta voidaan arvioida myös toiminnan hygieniää. Mutta myös tarkastus toiminta-ajan ulkopuolella on mahdollinen. Tarkastuksia voidaan tehdä myös etänä Teamsilla/puhelimella/sähköpostilla mm. asiakirjatarkastuksena ja muita etänä mahdollisia tarkastuksia.

Kun tarkastetaan esimerkiksi tuotteiden tarkkoja asiakirjoja, tehdään tarkastus ennalta ilmoittaen, jotta toimija voi valmistautua tarkastukseen. Tämä mahdollistaa paremmin toimijoiden ohjauksen ja neuvonnan tarkastuksella.

Tarkastuksista laaditaan kirjallinen tarkastuskertomus Vati-järjestelmään. Suunnitelmalliset tarkastukset ovat Oiva-järjestelmän mukaisia tarkastuksia. Toimijalle lähtevän tarkemman tarkastuskertomuksen lisäksi järjestelmässä muodostuu esillä pidettävä Oiva-raportti. Oiva-raportit ovat julkisesti nähtävillä www.oivahymy.fi sivustolla.

Tarkastuksen tekeminen on tarkemmin määritelty ympäristöpalvelujen laatukäsikirjassa toimintaohjeessa Elintarvikehuoneiston tarkastaminen. Tarkastuksissa käytetään Ruokaviraston laatimaa Oiva- arviointiohjeistusta hyväksytyille ja ilmoitetuille elintarvikehuoneistoille. Tarkastukset tehdään voimassa olevan Oiva-ohjeistuksen mukaisesti.

Ilmoitettavien elintarvikehuoneistojen valvontalomakkeella tarkastettavat asiat on jaettu 17 asiakokonaisuuteen, jotka sisältävät yhteensä 67 tarkastettavaa asiaa. Hyväksytyjen elintarvikehuoneistojen (laitoksien) valvontalomakkeella tarkastettavat asiat on jaettu 18 asiakokonaisuuteen ja noin 100 tarkastettavaan asiaan. Osa tarkastettavista asioista koskee vain yhtä tai muutamaa toimintaa ja tarkastetaan ainoastaan, mikäli toimija harjoittaa kyseistä toimintaa. Tarkastettavat asiat valitaan riskiperusteisesti yrityksen toiminnan mukaan. Kaikki kohdetta koskevat Oiva-ohjeet tulee tarkastaa kolmen vuoden kuluessa.

Suunnitelmalliset tarkastukset ovat maksullisia. Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen elintarvikelain mukainen maksutaksa sisältyy ympäristötterveydenhuollon taksaan.

Elintarvikevalvonnan vuosisuunnitelma vuodelle 2021/ Kohderyhmät	2020 kohteita yhteensä/ kpl	2021 kohteita yhteensä/ kpl	Tarkastustavoite yhteensä vuodelle 2021/ kpl
Eläimistä saatavat elintarvikkeet (liha-, kala-, maito- ja muna-ala) (hyväksytyt elintarvikehuoneistot)	11	12	39
Vilja- ja kasvisala sekä muu valmistus (mm. leipomotoiminta ja marja- ja hedelmätuotteiden valmistus)	35	37	33
Elintarvikkeiden myynti (vähittäismyynti ja tukkumyynti)	142	151	128
Elintarvikkeiden tarjoilu (mm. ravintola-, kahvila- ja pikaruokatoiminta sekä kaikki suurtalous-toiminta)	483	466	352
Elintarvikkeiden kuljetukset, varastointi ja pakastaminen	15	17	11
Muu elintarvikealan toiminta	4	3	3
Alkutuotannon toiminta		kohdemäärä selvityksessä	
Yhteensä	690	686	566

Taulukko 1. Suunnitelmallisen valvonnan tarve vuonna 2021

Lisäksi tehdään suunnitelmaan sisällyttömiä tarkastuksia, joita ei voi ennakoita. Näitä ovat muun muassa kuluttajavalitusten tai ruokamyrkytysepäilyn takia tehdyt tarkastuskäynnit sekä keskusviraston tai aluehallintoviraston teettämät valvontapyynnöt.

Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen vuoden 2021 elintarvikevalvontasuunnitelmaa tehtäessä on käytetty ensisijaisesti Ruokaviraston riskiohjeen mukaisia tarkastustiheyksiä. Lisäksi ohjeen mukaisesti, jatkossa huomioidaan kohteen aikaisempi valvontahistoria. Esimerkiksi jos kohde tarkastetaan kahdesti tai enemmän vuodessa, on sillä mahdollisuus saada 50 % pudotus valvontakäynteihin, jos kuusi edellistä tulosta on Oivallista.

Kohdekohtaiset riskinarviointit ja tarkastustiheydet voidaan tarvittaessa tulostaa tietokoneelta.

6 Valvontanäytteet ja –projektit sekä laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu

Elintarvikevalvonnan laboratoriotutkimukset teetetään Eurofins Oy:n laboratoriossa. Laboratoriot ovat Ruokaviraston hyväksymiä. Viranomaisnäytteisiin on varattu talousarviossa yhteensä 20 000 euroa. Summa sisältää myös jäljempänä kuvattuihin erityistilanteisiin varautumisen näytteenoton osalta. Vuonna 2021 jatketaan näytetulosten kirjaamista Vati-ohjelman avulla keskitettyyn järjestelmään Vati-ohjeistuksen mukaisesti.

Elintarvikealan toimijoita ohjataan ottamaan ja tutkituttamaan itse oma-valvontanäytteitä. Ohjeistuksessa huomioidaan mikrobikriteeriasetus ja Ruokaviraston ohjeistukset.

Elintarvikevalvonnan kohteista viranomaisnäytteenotto toteutetaan seuraavasti ja seuraavin perustein:

1. tavanomaisten tarkastusten yhteydessä tarvittaessa otettavat näytteet
2. omavalvonnan toimivuuden valvomiseksi otettavat näytteet
3. asiakasvalitusten johdosta otettavat näytteet
4. mahdollisten ruokamyrkytysepäilyjen johdosta otettavat näytteet
5. kansalliseen salmonella- ja vierasainevalvontaan liittyvät näytteet
6. Mikkelin seudun ympäristöpalveluiden omat elintarviketutkimusprojektit

Viranomaisnäytteiden lisäksi otetaan pyydettäessä Ruokaviraston ja

Aluehallintoviraston tutkimusprojekteihin liittyvät näytteet.

Valtakunnalliset projektit 2021

Mikkelin seudun ympäristöpalvelut osallistuu Ruokaviraston valtakunnallisiin projekteihin tapauskohtaisesti harkinnan mukaan vuonna 2021. Pääasiassa valvonnan resurssit suunnataan suunnitelmallisen valvonnan toteuttamiseen.

- Elintarvikkeiden suolan ja ravintoarvon valtakunnallinen valvontahanke
- Kasvisuojeluainejäämien valvontaohjelman mukainen näytteenotto

Mikkelin seudun ympäristöpalveluiden omat elintarviketutkimusprojektit 2021

Mikkelin seudun ympäristöpalvelut toteuttaa oman kartoitusprojektin kasvisten ulkomyyntiin liittyen. Projekti toteutetaan kesällä 2021 sesonkiaikana.

Suunnitelmallisiin näytteisiin ei kuulu ruokamyrkytys- ja valitusnäytteet. Suunnitelmallinen näytteenotto ja analyysit ovat pääsääntöisesti toimijalle maksullisia.

7 Varautuminen elintarvikkeista aiheutuviin terveysvaaratilanteisiin

Ympäristöterveydenhuolto varautuu selvittämään toiminta-alueella ilmevät terveysvaaratilanteet varaamalla riittävät resurssit selvitystyöhön ja näytteiden tutkimiseen. Vastuu elintarvikkeen turvallisuudesta on ensisijaisesti elintarvikealan toimijalla.

7.1 Varautuminen ruokamyrkytys-epidemioiden selvittämiseen

Mikkelissä toimii ruoka- ja vesivälitteisten epidemioiden selvitystyötä varten Valtioneuvoston asetuksen elintarvikkeiden ja veden välityksellä leviävien epidemioiden selvittämisestä (1365/2011) mukainen selvitystyöryhmä, johon kuuluu Etelä-Savon sosiaali- ja terveystieteiden kuntayhtymän tartuntataudeista vastaava lääkäri sekä tartuntatautihoitaja, Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen terveysvalvonnan johtaja ja kaksi terveystarkastajaa. Tapauskohtaisesti selvitystyöryhmään voidaan tarvittaessa kutsua myös muita asiantuntijajäseniä, kuten esimerkiksi alueen vesilaitoksen toiminnasta vastaava henkilö. Varsinaisesta selvitystyöstä työryhmä on laatinut toimintaohjeen, josta käy tarkemmin ilmi tehtäväjako ja

tarvittavat toimenpiteet epidemiatilanteessa. Selvitystyössä voidaan konsultoida Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tai Ruokaviraston asiantuntijoita.

Ruokamyrkytyspäilyjen ilmoittamista varten on sähköinen lomake Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen kotisivuilla. Epidemiaselvitystyössä tavoitteena on nopea ja riittävän kattava selvitystyö. Ruokaviraston ohjeen mukaisesti selvitystyön on valmistuttava kolmen kuukauden kuluessa sen alkamisesta. Ruokamyrkytysepidemian selvittäminen tapahtuu kunnan kustannuksella. Talousarviossa on varauduttu epidemioiden selvittämiseksi tarvittavien näytteiden tutkimisesta aiheutuviin kustannuksiin. Mikkelin selvitysryhmä hoitaa selvitystyön myös Hirvensalmen, Kangasniemen, Mäntyharjun ja Pertunmaan alueella.

7.2 Varautuminen muihin elintarvikkeista aiheutuviin vaaratilanteisiin

Elintarvikevalvonnan terveysvaaratilanteisiin on varauduttu ylläpitämällä terveysvaarakansiota, joka päivitetään. Elintarvikkeista aiheutuviin terveysvaaratilanteisiin on varauduttu myös Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen ympäristöterveydenhuollon valmiussuunnitelmassa, jota on päivitetty keväällä 2017.

Valvontasuunnitelmassa on käsitelty poikkeusolojen lisäksi myös ympäristöterveydenhuollon normaaliolojen erityistilanteita ja niissä tapahtuvaa toimintaa. Suunnitelmassa on mm. kartoitettu toiminta-alueella sijaitsevat merkittävimmät riskeille alttiit kohteet, joissa valmistetaan, varastoidaan tai käsitellään elintarvikkeita. Suunnitelmassa on myös erityistilanteita koskeva tiedotusta käsittelevä osuus, jota ollaan päivittämässä.

Viranomaisilla on velvollisuus tiedottaa kuntalaisia. Tiedottamisen kohde-ryhmät ovat lukuisia ja ne valitaan sen hetkisen tilanteen mukaan. Elintarvikkeiden tai talousveden aiheuttamista vaaratilanteista ja toimenpiteistä niiden torjumiseksi on varauduttu tiedottamaan tiedotusvälineiden kautta kuntalaisille. Erityistilanneviestinnästä on ohjeet erityistilannesuunnitelmassa.

Tulokset elintarvikevalvonnan tutkimusprojekteista toimitetaan ympäristölautakunnalle ja tiedotusvälineille. Muista elintarvikkeista ja niiden valvontaa koskevista asioista tullaan tiedottamaan tarpeen mukaan. Myös verkkosivuilta on saatavissa yleistä tietoa, ohjeita ja lomakkeita (www.mikkeli.fi). Muut normaaliajan erityistilanteita ja poikkeusoloja koskevat tiedotusohjeet ovat valmiussuunnitelmassa. Elintarvikevalvonnan tiedotuksesta vastaa terveysvalvonnanjohtaja.

8 Suunnitelman toteutumisen seuranta

Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi raportoidaan vuosittain Mikkelin seudun ympäristölautakunnalle maaliskuun loppuun mennessä. Toteutumisen arvioinnissa otetaan huomioon seuraavat asiat.

1. Suunnitellun toiminnan ja tarkastusten kattavuus
2. Tarkastusten ja näytteiden määrä (suhteessa valvontasuunnitelmaan)
3. Valvonnasta saadut tulot ja niiden kohdentuminen
4. Voimavarat ja yhteistoiminta-alueen toimivuus
5. Toiminnan kehittämistarpeet
6. Arviointi- ja ohjauskäynnit

Tiedot raportoidaan valtakunnallisen Ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkötietojen hallintajärjestelmän VYHAN kautta.

Mikkelin seudun ympäristöpalvelut ottaa käyttöön EnviroVet Oy:n hallinnoiman Laatunet-laaturjärjestelmän. Laaturjärjestelmä ohjaa yksikön toimintaa jatkuvan parantamisen malliin. Järjestelmän avulla toimintaa kuvaavia mittareita on tulevaisuudessa helppo seurata.